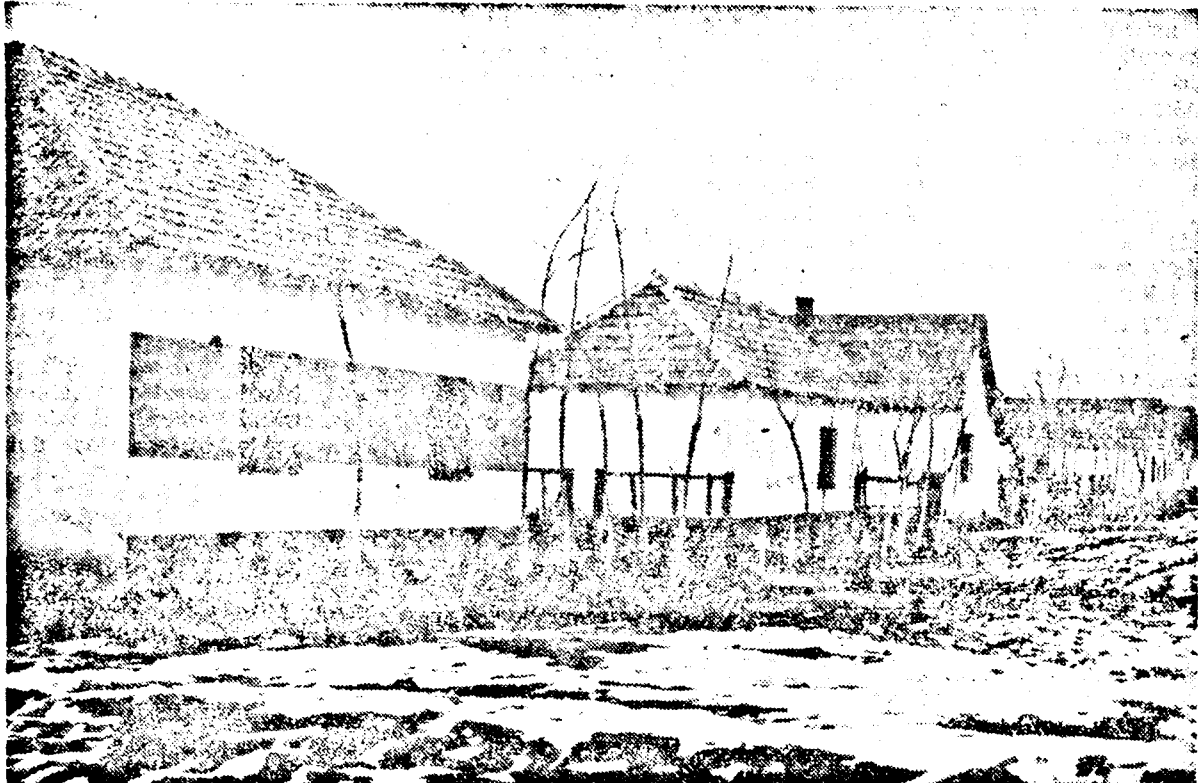

Új korszak SOFRONYA történetében

Egykor kisemmizett zsellér — ma bőségben élő kollektívista

Bár azt tartják, hogy a látogatás sokszor csak egy községi vagy falusi megismerés, a külsejéről is. A jómódú emberek jobb, szebb házaiban laknak.

Ha végig megyünk a mai Sofronya utcáin önkéntelenül is az első dolog, ami megfogja a látogató figyelmét: a sok új ház, ami az utóbbi években épült.

A régi viskókat mindenütt egészséges, korszerű házak váltják fel. És ha a „látogatás” után a dolgok mélyére nézünk, mindjárt meggyőződhetünk, hogy itt a jómódú külső megnyilvánulása valóban igazi tartalmat képvisel.

A jómódnak a központja és legfőbb tényezője az eredményesen működő közös gazdaság.

A gazdaság 1950-ben alakult. Azóta igazi korszerű nagyzemmel vált. Hadd áll-

jon itt csupán egyetlen adat: a megalakuláskor a tehénállományt mindössze egy borjú „képviselete” s ma 70 fejestében, 470 darab sertés, 520 szárnyas képezi többek között az állatállományt. A munka zömét gépekkel végzik. A közös gazdaságban végzett munkák a sofronyalak jólétének megengedhetetlen alapja. 1950 óta szinte a felismerhetetlenségig megváltozott a község lakóinak élete. Bevezették a villanyt s nyomában 412 házra szerelték fel a rádióantennát. Ennyit családba jut el a tudomány és nagy vívmányának, a rádióknak után mindaz, ami idehaza és a világban történik.

Bár a falusi ember megszokta a távolaságokat, a sofronyalak mégis már ezt is „gépítették”. Összesen négyszázhuszonhárom vásároltak kerékpárt, négyen pedig me-

torkerékpárt. A mezőn egy-egy brigád területe mellett már kerékpárokból is valóságos halom áll.

Az új lakásokból egyre inkább számukzik a régi, elavult használati tárgyakat. Összesen négyszáznyolcvanhatan vásároltak új butort, tizen-nyolcan szereltek fel konyhájukat aragáz tűzhellyel s a háztasszonyok munkáját két családban mosógép könnyíti meg.

Még sokáig sorolhatnók az adatokat, számokat, amelyek mind-mind a dolgozó parasztok megváltozott életét tanúsítják. De nemcsak ezt bizonyítják, hanem egyúttal a falusi dolgozók megváltozott gondolkodás módját is. Mert mennyi elítélést kellett legyőzni addig, amíg egy-egy falusi konyhában helyet kaphatott a korszerű aragáz-tűzhely vagy a mosógép.

Ez a nagy változás már rég elkezdődött s minden nappal újabb sikereket hoz.

A KALASZOSOK a forró nyári nap melege lassan megsárgultak. A gabona beérett. Megkezdődött az aratás. A Purgly uradalom intézője be- rendelte az arató munkásokat, hogy megkezdjék a szerződést. Nem sok fáradságba került ez a szerződéskötés, mert a feltételeket az uraság szabta meg és ebbe az arató munkásnak nem volt beleszólása. Ugy történt minden, ahogy az intéző akarta. Ha valamelyik munkás elégtelennek tartotta a szerződésben megállapított fizetést az bizony várhatóan újra szerződötték munkára. Mehetett máshová munkát vállalni, de sehol sem vették fel, mert a Purgly uradalom zsellére volt.

Horváth Pál is az arató munkások közé tartozott. Gyermek-kora óta szolgált az uradalom. Eleinte pásztorkodott. Serdülő legény korában beállt földmunkásnak. Nem szívesen emlékszik vissza ezekre az időkre. De azért mégis elmond egyet-mást az életéből.

Kabátja zsebéből előkerül a dohányostárcsa, a papír. Vastag cigarettát sodor, majd akkurátosan szipkálja dugja. Kattan az öngyújtó és Horváth Pál mélyen leszívja a cigarettát füstjét. S háj! is egyet. Dolgos kezén kidagadnak az erek. Egyik unokája, aki mellette áll, apró ujjaiával végig simogatja a Niklós ércsatornákat. Horváth bácsi elgondolkodik, s csak aztán kezd el mondózkodni.

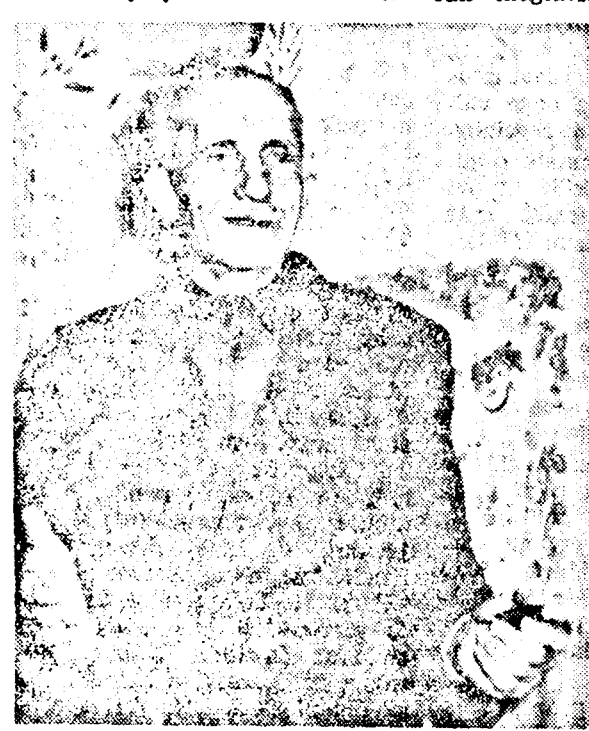
— Apám dohánytermelő munkás volt az uradalomban. A töltésen túl, kicsiny házában lak-tunk. Nyolcan voltunk testvé-

rek. Apámnak és anyámnak rengeteget kellett dolgoznia, hogy a napi kenyeret előte-remtsék a nagy család részére. Ők bizony sokszor feküdtek le éhen, csakhogy nekünk, gyer-meknek jusson. Nehéz idők voltak azok. Alig osepereztünk fel, munkába álltunk mi is. Nem gondolhattunk arra, hogy iskolába járjunk. Nekünk is

az intéző mérgében a kúrtó-sieknak ajánlotta fel a répa-szedést, akik el is vállalták. Így ettől a kereseti lehetőségtől is elmaradtunk. Büntetésből azon-ban meghagytak egy pár hek-tárnyl cukorrépát, amit nekünk kellett felszednünk. Ingeny. Hát ilyen volt a mi sorsunk abban az időben.

Össz fejt lehorgasztja és ar-cán meglátszik, hogy neheze-re esik a visszaemlékezés. A csa-ládtagok is né-mán ülnek a kúrtó konyhában. Ők már csak halászból isme-rik a multat, a zsellér ember szenvedését. Nekik mindenük megvan és ami még esetleg hiányzik, azt könnyűszerrel megvehetik.

Horváth László, Pál bácsi fia, már házat is épített. Szép, tágasat, ahol családijával kényelmesen lak-hat, nem úgy mint annak idején nagyap-ja.

dolgozunk kellett. Az urada-lom búrunknak csak egy har-madát fizette ki. Így állt ez a szerződésben és nem tehetünk ellene semmit. Talán még az igás állatokat is jobban ellát-ták, mint bennünket zsellére-ket. A földmunkásnak igen fon-tos élede a szalonna, de nekünk ebből sem jutott soha. Száraz kenyér, hagymán és hig levesen éltünk. Az urada-lomból sem kaptunk, mert az-zal érvet az intéző, hogy fizet-nék a munkáért, hát vegyünk magunknak, ami kell.

Horváth Pálnak is hazánk felszabadulása nyitotta meg az új, az egyre szebb élet felé vezető utat. A földosztásnál 4 hold földet kaptak. Saját föld-jén könnyebben dolgozott már a család. Igaz, hogy igás álla-tuk nem volt és ezért mindig fizetni kellett a szántásért, hordásért, de mégis könnyeb-

bén éltek. 1950-ben a Horváth család a kollektív gazdaság alapítói között szerepelt. Nem sokan voltak az alapítók és eleinte nehézségekkel kellett megküzdönniük, de kitartó mun-kával szép eredményeket értek el. Ma már a község lakói va-lamennyien tagjai a kollektív gazdaságnak és közösen mun-kálják meg azt a földet, mely régen a Purgly uradalomhoz tartozott. A termés most már azoké, akik megművelik a föl-det.

HORVÁTH PÁL CSALÁDJÁ-NAK ÉLETE gyökeresen meg-változott, amióta a kollektív gazdaságba lépett. Házában padlásán egész gabonakártyá-van, az élektárában szalonna, sonka, kolbász. Az udvaron új eserepek és téglák sokasága mutatja, hogy építkezésre ké-szülnek. Két éve bevezették a villanyt is a házba és különös-képpen a téli estéken a rádió zenével, tudományos előadá-sokkal, színdarabokkal szórá-koztatja a családot. Jellező-mű jelöljük az is, hogy 1956-ban két lakodalmat is ültek. Amikor László fia nősült, több, mint 120 család volt hivatalos, a lánya lakodalmán pedig száz-egyetlen.

— Annak idején, jóformán még a mindennapi betevő talat-ra sem jutott, most meg két lakodalmat is rendezhettünk egy évben — mondotta Horváth Pál és újabb cigarettát sodort, majd rágyújtott.

Ilyen mostoha sorsban éltek a volt Purgly uradalom zsellé-rei, akik most kollektív gazda-ságba tömörülve, közösen vég-zik a munkát és közösen is él-vezik annak gyümölcsét.

Várkonyi Ferenc

A szövetkezeti boltban

A sofronyal vasutállomástól nem messze, az országút mentén áll egy régi ház. Ez volt a falu első építménye. Az urada-lom építette annak idején az-zal a céllal, hogy kocsmát lé-tessék és hogy a dolgozó pa-rasztok kevés kis bérüket is ide hozzák elkölteni, ez pedig az uraság zsebébe tömje.

Mennyivel szebb rendelteté-sen van most ennek a volt kocsmá helyiségnek. Szövetkezeti bolt nyílt benne. Bíró József elv-tás, a bolt vezetője elmondot-ta, hogy a legkeresettebb áruk közé tartoznak az építkezéshez használatos anyagok: szeg, kil-lingbőz méreteket, fonott ke-retdrótot és mások. A textil-árak közül a gyapjú szövetek

és gyapot áruárúlésegek fogynak leginkább. Sokan válogatnak a „Carpati” kerékpárokat, az új rádiók, villanyvasalók között is, melyekkel bőségesen ellátták a boltot. A fiatalasszonyok, lá-nyok sok pipere cikket vásárol-nak. Naponta mintegy 300—400 bevét szolgálnak ki.

Még ebben az évben új helyi-ség építést kezdik el Sofro-nyán a szövetkezeti bolt részé-re. Az új üzlethelyiséget kor-szerű butorzzattal látják el, hogy a bevétők sokkal jobb körülmé-nyek között szolgálhassák ki. A polcokon lévő áruk is job-ban áttekinthetők lesznek és a bevétők könnyebben választhat-ják ki azt a cikket, amelyet meg akarnak venni.

A néptanács fölfutott kis szobájában ülünk. Oldán elvtárs, a község párttitkára a kályha mellé húzódik. Fűrge, értelemről csillogó szemé drá-gaként csillan, amint beszél. Aztán, mint amikor felhő vo-nul el a nap előtt, a fény el-halványodik: a multat idézi.

Itt gyermekeskedett Purgly méltóságos ur birtokán. De nem is önmagáról beszél, hi-szen ő mindezt túlélt. Egy gondokba és nyomorúságba idő-előt beleékszült, összetöprődött ember jelenik meg az emléke-zetében: az apósa. Állagondozó volt az uraságnál és amikor már nem tudott többet dolgoz-ni, minden bántórádót és erejét összeszedve a méltóságos ur elé járult.

A kinos kimértiséggel gondo-zott parkban ezernyi virág nyi-lott s távolabbról az akácso-ból bódító illatot lebbentett szárnnya a szél. De az ember mindebből semmit sem vett

Azóta megváltozott a világ...

észe. Ereje fogytán csupán egyetlen gondolat dobolt kemé-nyen tudatában: élni...! meg-élni...!

— Az ur csak futó pillantásra méltatta s alig kezdett kérésé-be, máris felbámulta: — Mit, segélyt akarsz? Még mit nem... — s kurtán, erőlte-tetten felnevetett. Aztán ki-mértén, üzleti hangon magya-rázkodni kezdett:

— Hát idefigyél, te. Félsz, hogy éhenhalsz? Ugyan! Akaszd a nyakadba a koldustársaságot s annyit kapsz, hogy megéj. Neked nem lesz szűgyen...

Majd jennyegzően felemelte a hangját:

— De ha mindenkit segélybe részesítek, én is odakerülök. Az pedig nagy szűgyen lesz... egy nemes ember kolduljon!... Megértetted...

— Egész életemben magának dolgoztam... — mondotta kés-ségszerűen az idős ember, De az uraság messzejárt. Ő már lerázta ezt az embert, akiből minden erőt és tehetséget ki-sajtolta. Erre már nincs szükség, mehet koldulni...

Igen, így volt... Sokáig nemán hallgattunk. Kinn elővillant egy-egy nap-sugár a havat igerő felhők közül. Mindjárt dél lesz. Tovább kell állni, birtokba venni mindazt az utat, amit a községben a mult lezárta, a felszabadulás után teremtettek.

Amint az egykori urasági kastély, a közös gazdaság mai székháza széles, díszes udvár-ra érke, önkéntelenül is újra a nemrég hallott történet eleve-nedik meg képzeletben. S

Bálint Márta haját például már régen belepte a napgyó-dere, jóval túl van a hatvanon. Fietle tulnyomó részét mások szolgálatában töltötte. De amióta a közös gazdaság tagja váló-sággal egy keze alatt a mun-ka. Egyeseggyedül 236 munka-erőt teljesített.

Természetesen mindezek el-lenértéként a pénz mel-lé a gabonát és több mást ter-ényt kapott, amiből gondtala-nul megélhet. Igen, ez a mai öregek sorsa.

Bármerre jártunk a község-ben azon a februári napon, mindenütt kisebb nagyobb gyer-mekcsoportokkal találkoztunk. Az apródokat a szülők vitték karon, a nagyobbak pedig vité-dőn hancurozva igyekeztek az iskola felé.

De hiszen ezek az apróságok nem iskolás korúak. Persze, hogy nem! Azonban nem sokára azok lesznek. S ha kikerülnek az iskolapadból, majd beáll-nak szüleik mellé a kell azok helyére, hogy tovább folytassák

elődüknek a kérdése: mi van a mai öregekkel?

Csakhamar kimutatások ke-rülnek elő. Minden munkaképte-len az alapszabályzatban meg-állapított juttatásban részesül. S ezért nem kell kényörögni, mint egykor az uraságnál, aki csak koldustársaságát ajánlotta. A juttatásokat a közös gazda-ság alapítványra bízották és ezt valamennyien tiszteltben is tartják. Így válnak valóban minden anyagi gond felhőjeitől mentessé a mai öregek napjai.

De vannak olyanok, akik ko-rukán fogva fogosultak len-nének a segélyre, s még sem fogadják el. Az eléjük táruló nagy lehetőségek valósággal megfutamították őket. Sok öreg szinte versenyt dolgozik a fiatalokkal.

Bálint Márta haját például már régen belepte a napgyó-dere, jóval túl van a hatvanon. Fietle tulnyomó részét mások szolgálatában töltötte. De amióta a közös gazdaság tagja váló-sággal egy keze alatt a mun-ka. Egyeseggyedül 236 munka-erőt teljesített.

Természetesen mindezek el-lenértéként a pénz mel-lé a gabonát és több mást ter-ényt kapott, amiből gondtala-nul megélhet. Igen, ez a mai öregek sorsa.

Bármerre jártunk a község-ben azon a februári napon, mindenütt kisebb nagyobb gyer-mekcsoportokkal találkoztunk. Az apródokat a szülők vitték karon, a nagyobbak pedig vité-dőn hancurozva igyekeztek az iskola felé.

De hiszen ezek az apróságok nem iskolás korúak. Persze, hogy nem! Azonban nem sokára azok lesznek. S ha kikerülnek az iskolapadból, majd beáll-nak szüleik mellé a kell azok helyére, hogy tovább folytassák

a megkezdett nagyszerű mun-kát.

Ezt biztosítani kell! Az egyik legnagyobb ellenség a gyermek-bénelés ellen veszik fel a har-cot ebben az egykori zsellérek által lakott községben is. Benn az apróságok talán nem is tud-ják, hogy milyen nagy dolog részesülni a munkában, amikor a fehérbe öltözött doktor bácsi beadja nekik a cirillbetűs, orosz feliratu dobozból kivett rózsaszínű, édeskes ízű orvossá-got s ők azt egy kicsit meg-szeppenne, nagy bátorrágot vé-ve lenyelik.

A világon százszérvével szedi díjazatát ez a rettenthetetlen betegség. Nem kímél se gazda-got, se szegényt. A nagy tudó-sok tucatjai kísérleteznek meg-fékezésén s van is már ellen-szer, csak az még drága. Olyan drága, hogy a multbeli Sofro-nyán csupán az uraság tudta volna megvenni.

És most jön a doktor bácsi s teljesen ingyen minden gyer-meknek ad orvó-rózsát, a-mely a távoli nagy országból

jött, ahol már valamennyi gyermeket megvédenek minden ellenség ellen.

Hát igen, ha másért nem, csupán ezért is érdemes küzde-ni, dolgozni! Azért, hogy gyer-mekünk, az egykori zsellérek gyermekeit is gond nélkül nő-hessenek erős, szép szál férfiak-ká, derék, mindig vidám asz-szonyokká...

Volt idő, amikor a sofro-nyalakat azt hitték, hogy a világvegen vannak. Hiába hosi-tott bele a levegőbe naponta az ott elhaladó vonat mozdó-nyának fűtője, hiába volt közel az országút, az utazáshoz pénz és idő kellett. És nekik egyik-ből sem jutott elegendő. Min-den idejüket az uraság földje-nek megmunkálására fordítot-ták s a pénzt pedig felőrölte a kastély fenylőzése.

A zselléreknek sötét, hideg konyhákat, szűkös kenyer jutott. Jóformán talán még álmadozni sem volt idejük. S ugyan mi-ről is álmodhott a korgó-gyomru szegény ember? A mostani új iskolában a

gyermekek úgy futják a kült-n-döző világésszek földrajzát, mint a vízifutás. Ismeretüket valamennyien hasznosítat is szereleik. Ennek nem is lesz majd különösebb akadálya, hiszen a világbeke megőrzése s anyagi lehetőségeink állan-dó növekedése lehetővé teszi akár a nagyobb utazásokat is.

Báldos Laci és Ona Viorica ugyan egyelőre (amint a képen is látszik) csak a földgömbön végeznek utazásokat. De álmuk valóságváltásának nem lesz semmi legyőzhetetlen akadálya. Pedig szüleik, az egykori zsel-lérek azt hitték, hogy valóban a világvegen laknak. De azóta eltelt, végbement nagy esemé-nyek a sofronyalak számára is megnyitották a nagyvilágot.

Igy valószínűleg meg a koldusbot-ra jutott egykori urasági család álmait, jait, unokák min-den napi munkája, összefogása nyomán. Mert mások az idők, mások a körülmények s meg-változott nálunk azóta az egész világ.

Péterfi Árpád

ia Frontjának anácsa

